

De skæbneløse

En ærlig skildring af KZ-lejr Af Peter Skov-Jakobsen

En væsentlig film om holocaust - en ærlig skildring der hverken heroiserer eller blamerer. Om dette europæiske sår, holocaust, kan de blive ved med at lave film som man ikke burde lade være med at se.

Vi følger drengen fra Budapest der først må være med til erfaringen af at hans far indkaldes til tvangs-arbejde. Da han drager af sted, er det tilsyneladende kun den gamle farfar der tør se det i øjnene: det er den jødiske skæbne der venter, forfølgelsen, nedværdigelsen, udryddelsen. En dag bliver György taget ud af bussen, og hans vej går mod Tyskland.

Først møder man det uvidende politi, senere de fascistiske ungarske landsmænd som lader dumhed og umenneskelighed hvile ud gennem munden.

Skildringen af lejren er meget anderledes end man er vant til. Gruen er fuldkommen; men der holdes tilbage med endeløse voldsudgydelser. På en eller anden måde lykkes det instruktøren at få seeren med ind i drengen, og det betyder at man sidder og føler smerten og sulten.

Det er en film der på en smuk måde skildrer kammeratskabet i lejrene. Det var mennesker som var udsat for en bestialsk behandling, men de blev ikke gjort til dyr. Selvfølgelig oplever man hvordan SS'erne bliver grebet af deres egen vrede og ikke kan stoppe den; men alligevel er det som om kammeratskabet ikke kan brydes blandt fangerne.

Skildringen af befrielsen er helt speciel. Den afslører en ægte følelse af at det næsten ikke var til at stille noget op med en frihed når man var blevet gjort skæbneløs. Der var langt hjem fra lejrene – det var svært at blive menneske igen, og hvor var alle de andre. Da han kom hjem igen til Budapest, boede andre i lejligheden, men naboerne kunne genkende ham.

Det er en væsentlig film om holocaust og om lejrene. Det er en ærlig skildring der hverken heroiserer eller blamerer. De filmiske metoder er effektfulde. Der kommer først farve på efter friheden – indtil da eksisterer man i noget der minder om sort og hvidt, brunligt mod gråligt. At der altid synes at være hierarkier og fordomme, vises også blandt fangerne, og personligt har jeg ikke noget imod at nazisterne og fascisterne altid fremstilles som oppustede fedeboller, der ikke har skabt forstand – det er nemlig en del af sandheden om den ideologi: En rassant dumhed der ikke bliver stoppet. Den film bør ses af alle der interesserer sig for folkemord og for Anden Verdenskrig.

Filmfakta

Sorstalanság - Ungarn 2005 - Instr.: Lajos Koltai - Manús: Imre Kertész - Medv.: Marcell Nagy (Gyuri Köves), Béla Dóra (Smoker), Bálint Péntek (Smukke), Áron Dimény (Bandi Citrom), Péter Fancsikai (ældre Kollmann dreng), Zsolt Dér (Rozi) - 134 min. - Dansk biografpremiere d. 1/9 2006; ikke på DVD - Udlejning: SF Film - Tilladt for børn over 11 år

Links

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=5631&area=2>

<http://www.eyeforfilm.co.uk/review/fateless-film-review-by-anton-bitel>

<http://www.spiritualityandpractice.com/films/reviews/view/10217>